

Förbandsbesöksrapport Göta ingenjörregemente Ing 2

24 oktober 2024

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Föreliggande rapport delges relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges andra myndigheter och organisationer, media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Ella Bjurhager
William Stojje

Innehållsförteckning

Förbandsbesöksrapport Göta ingenjörregemente Ing 2	1
Plikträdet	1
Rapporten.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Information om förbandet	2
Sammanfattning av rapporten	3
Arbetsmiljö & säkerhet	3
Boendemiljö & vistelseutrymmen	4
Försvarshälsan.....	4
Fysisk belastning.....	4
Psykisk hälsa	5
Avbruten utbildning	5
Juridiska rättigheter och skyldigheter	5
Attityder & jargong	5
Materiel & personlig utrustning.....	6
Information & mönstring	6
Medinflytande	7
Meningsfull utbildning	7
Meningsfull fritid	8
Resor.....	8
Soldathem	8
Övrigt.....	8
Avslutning.....	9

Information om förbandet

Göta ingenjörregemente, Ing 2, är förlagt i Eksjö. Förbandet utbildar totalt 310 värnpliktiga på 2. grundutbildningskompaniet och 3. grundutbildningskompaniet. Förbandet utbildar även plutonsbefälslever med fullt försteg som rycker in i mars.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket har kommunicerats till Ing 2. Pliktrådet föreslår att förbandet:

- Fortsätter att främja den goda jargongen mellan förbandets värnpliktiga och befäl samt arbetar för en bättre jargong mellan de värnpliktiga. Dels respekteras inte kvinnliga gruppchefer och dels har värnpliktiga män både rankat och "paxat" kvinnorna. Pliktrådet uppmanar förbandet att nyttja "särskild tillsyn-grupp" till sin fulla potential, utforska behovet av Likabehandlingstid (LBT) och repetitionsutbilda i Försvarsmaktens värdegrund.
- Arbetar för att den initiala tröskeln för sjukmönstring sänks och säkerställer att befälslag inte gör egna medicinska bedömningar.
- Fortsätter med medinflytandeträffar och tillser att resterande delar av medinflytandet utvecklas. Det berör främst informationsspridning om Nätverk värnpliktiga kvinnor, plutonens timme och nämnder. Pliktrådet anser att tid och plats för detta måste inkluderas i de värnpliktigas schema.
- Tillser att de värnpliktiga får sanningsenliga dagsprogram, veckoscheman och stomplan.
- Upphör att tilldela och hota om otillåtna frihetsinskränkningar.
- Upphör att tilldela de värnpliktiga Stridssäck 2000 då bärsystemet orsakar blåmärken, skavsår och ärrbildningar på de värnpliktigas höfter på grund av det undermåliga avbärarbältet. Pliktrådet anser att Stridssäck 2000 inte bör användas under värnpliktsutbildning.
- Förbättra kommunikationen kring de värnpliktigas verksamhet mellan soldathemmet och förbandet. Soldathemmen bör ses som en värdefull resurs för förbandet som främjar de värnpliktigas återhämtning och möjlighet att tillgodose sig utbildningen.

Punkterna kommer att följas upp under andra besöket.

Arbetsmiljö & säkerhet

Under besöket bildade sig Pliktrådet en uppfattning om att de värnpliktigas inryck var intensivt med flertalet onödiga stressfaktorer. Exempelvis hade de ont om tid vid tvättbyte, toalettbesök och måltider. De värnpliktiga behövde skynda sig till matsalen där det sedan uppstod långa köer. Dessa köer uppstod dels på grund av att många plutoner hade samma matsalstid och dels på grund av att matsalen låg i ett provisoriskt tält. Vid besöket i oktober uttryckte de värnpliktiga att detta blivit bättre. Pliktrådet uppmanar förbandet att minska dessa onödiga stressfaktorer vid nästkommande inryck.

Förbandets värnpliktiga uttryckte att det tar lång tid för felrapporter att åtgärdas. Exempelvis var de värnpliktigas torkrum bristande vilket innebar att de har behövt torra personlig utrustning på logementen. Pliktrådet uppmanar förbandet att utveckla dialogen med Fortifikationsverket för att arbeta för en bättre arbetsmiljö för de värnpliktiga.

Under närkampsutbildningen uppstod några hjärnskakningar samt en bruten arm och handled. Två avbrott från utbildningen har skett på grund av hjärnskakningarna. I Pliktrådets förbandsbesöksrapport för Ing 2 från 2023 framgår det att detta även förekom det utbildningsåret och att en utredning visade att utfallet var för få erfarna instruktörer samt en bristande riskanalys. Pliktrådet uppmanar förbandet att tillse att återigen utvärdera närkampsutbildning och utveckla den inför nästa årskull.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

Boendemiljön var i gott skick och fräscht. Det fanns ett dagrum för samtliga värnpliktiga att vistas i. På grund av renovering av den befintliga matsalen har de värnpliktiga en provisorisk matsal i en fast monterad tälthall. Den hade fullt fungerande infrastruktur som värme, ventilation, vatten och avlopp. Den pågående renoveringen av matsalen väntas vara klar till sommaren 2025.

Ing 2 höll på att bygga en till mekanikerhall och renovera en kasern som i framtiden ska kunna husera 150–200 värnpliktiga.

Försvårshälsan

Försvårshälsans personal bestod av tre sjuksköterskor, två fysioterapeuter, en läkare och en psykolog. De värnpliktiga har möjlighet att komma till Försvårshälsan på morgonen utan en tidsbokning, vilket beskrevs som välfungerande av Försvårshälsan. Vid dialog med Försvårshälsan gav de uttryck för att de har ett signifikant ökat antal besök detta utbildningsår. I vilket skede de värnpliktiga söker upp vård har varit varierande.

Försvårshälsans arbetsbelastning hade ökat jämfört med tidigare år. De lyfte att det beror på fler värnpliktiga, lägre mönstringskrav och att Försvårshälsan vill vara mer tillgängliga i de värnpliktigas verksamhet för att skapa ett bra samarbete med förbandet.

Plikträdet skapade sig en bild av att värnpliktiga möts med motstånd vid sjukmönstring och att vissa befäl vill "prioritera krigsorganisationen". De förtroendevalda uttryckte att ett fåtal befäl göra egna medicinska bedömningar eller inte följer Försvårshälsans rekommendationer. Exempelvis har befäl använt en termometer för att mäta de värnpliktigas temperatur vid förkylning vilket inte upplevs göras med noggrannhet. Plikträdet anser att befäl inte ska göra medicinska bedömningar med en termometer utan i stället föra en dialog med de som sjukmönstrar. Plikträdet avser att följa upp detta vid återbesöket.

Försvårshälsan lyfte också att de har identifierat att en del värnpliktiga har avstått från att söka vård på grund av karriärmässiga skäl. De med ambitioner att utbilda sig vidare inom Försvårsmakten och söka anställning väljer då att inte besöka Försvårshälsan eftersom deras besök journalförs.

Fysisk belastning

De värnpliktiga uttryckte att belastningstrappan har upplevts varierande på de olika plutonerna. På en av plutonerna ska detta till del bero på fordonsutbildningar som startat tidigt och som inte inneburit marschtränande. Därefter har belastningen snabbt stegrats. Försvårshälsan uttryckte att de inte har varit informerade om de värnpliktigas belastningstrappa. Plikträdet uppmanar befälslagen att inkludera fysioterapeuterna i utbildningsplaneringen.

Befälslagen lyfte att de har svagare soldater på grund av de lägre kravprofilerna. Detta har föranlett till att de har behövt anpassa utbildningen.

Psykisk hälsa

Samarbetet mellan Försvarshälsan och värnpliktskonsulenten uppfattades som god. Värnpliktskonsulenten uttryckte att behovet av samtalsstöd har varit större för detta utbildningsår, men att individer fångas i ett relativt tidigt skede. Försvarshälsan lyfte att psykiska och fysiska åkommor ofta relaterar till varandra, eftersom fysiska besvär kan påverka den psykiska hälsan och vice versa.

De värnpliktiga genomför stridsvärdesindikator på plutonens timme, vilket verkar ha varit ett vinnande koncept för att skapa en generell bild av plutonens psykiska hälsa.

Avbruten utbildning

Vid besöket hade 4% avbrutit sin grundutbildning varav 60% på grund av psykiska anledningar och 40% på grund av fysiska anledningar.

Juridiska rättigheter och skyldigheter

Vid besöket saknade de värnpliktiga utbildning i sina juridiska rättigheter och skyldigheter.

De värnpliktiga lyfte att de vid ett tillfälle fått en order från en instruktör om att de endast fick sova på kasern. Plikträdet ansåg att det var en otillåten frihetsinskränkning och fick det förklarad av befälen att det grundade sig i ett missförstånd. Efter besöket har Plikträdet fört en dialog med förtroendevalda som lyfte att en kompanichef har hotat med kasernförbud fram till muck om de värnpliktiga inte sköter sig. I Pliktrådets mening skulle detta dels vara en otillåten frihetsinskränkning och dels en kollektiv bestraffning. Plikträdet kommer under återbesöket att följa upp detta.

Attityder & jargong

Förbandets förtroendevalda beskrev att jargongen mellan de och befälen var en av de bästa sakerna med att göra värnplikt på Ing 2. Befälens attityd kännetecknades av att de behandlar de värnpliktiga som framtida kollegor. Däremot har ett fåtal befäls ledarskap lyfts som problematiskt, men då har de värnpliktigas feedback tagits emot på ett bra sätt under plutonens timme.

Däremot var jargongen mellan värnpliktiga män och kvinnor i enskilda fall destruktiv. Detta gällde främst på 2. GU-kompaniet. Dels respekterades inte kvinnliga gruppchefer och dels hade värnpliktiga män både rankat och "paxat" kvinnorna. Värnpliktiga har lyft detta ända sedan inryck och efter första kompaninämnden agerade kompanichefen på detta. Vid besöket var denna jargong till viss del kvar även fast det hade blivit mycket bättre sedan kompaninämnden. De förtroendevalda uttryckte att förbandets agerande var bra, men att informationen måste nå ner till de värnpliktiga på plutonsnivå då ansvaret hade hamnat på de förtroendevalda att informera.

De värnpliktiga upplevde att det i vissa fall fanns en tendens till översitteri bland plutonsbefälseleverna. Det har getts ut onödiga uppgifter som att genomföra skoputsning sent in på kvällen. Soldaterna upplevde att de sedan dumförklaras när de ställer frågor och måste i stället vända sig till befälslaget för enklare frågor som en plutonsbefälselev hade kunnat svara på. Majoriteten av Ing 2:s värnpliktiga hade inte genomfört "särskild tillsyn-grupp" vid besöket.

Plikträdet förde en diskussion med bataljons- och förbandsledningen om jargongen. Plikträdet uppmanade förbandet att nyttja "särskild tillsyn-grupp" till sin fulla potential, utforska behovet av

Likabehandlingstid (LBT) och repetitionsutbilda i Försvarens värdegrund. Plikträdet avser att följa upp detta under återbesöket.

Materiel & personlig utrustning

Värnpliktiga använde Attackkänga 5.11, känga 90 och känga 90B. Både regnställ Helly Hansen och M90 användes. Det var storleksbrist på handskar och de värnpliktiga lyfte att de lätt går sönder. Brist i antal på kockkläder, camelbacks och skalplagg förkom. Ungefär hälften av de värnpliktiga använde Stridssäck 12 medan resterande använde den äldre modellen Stridssäck 2000. Plikträdet anser att bärsystemet är problematiskt då det orsakar blåmärken, skavsår och ärrbildningar på de värnpliktigas höfter på grund av det undermåliga avbärarbältet. Plikträdet anser att Stridssäck 2000 inte bör användas under värnpliktsutbildning och kommer följa upp om den fortfarande används under återbesöket.

Förbandets värnpliktiga kvinnor har tilldelats BH fält 1 och fält 2 samt kroppsskydd 23 D. De uttryckte att det var en antalsbrist i kroppsskyddets mindre storlekar. Stridsskjortan finns inte med på utrustningskortet för de som använder kroppsskydd 23 D. Plikträdet tar med sig frågan till Försvarens logistikenhet. Förbandets värnpliktiga kvinnor har diskuterat behovet av underklädesbidrag under ett NVK möte då det inte har varit något som delats ut. Efter besöket har Plikträdet blivit upplysta om att det finns lokala bestämmelser om underklädesbidrag som ska framgå i soldatinstruktionerna.

Förbandets värnpliktiga män lyfte att den äldre modellen av kalsongerna skapar mycket skavsår.

Befälslagen lyfte att det har varit materiel som saknats. Bland annat saknades instruktionsböcker på flertalet fordon, vilket bland annat blev ett hinder när de värnpliktiga skulle studera inför ett prov.

Förbandets värnpliktiga saknade utbildning i avvikelserapportering. Plikträdet vill därför uppmana Ing 2 att tillse att deras värnpliktiga får utbildning i hur man avvikelserapporterar samt uppmana de värnpliktiga att därefter avvikelserapportera den materiel som orsakar problem.

Information & mönstring

Förbandet har flertalet befattningsutbildningar som genomförs på annan ort. Många av de värnpliktiga som genomför utbildning på annan ort hade däremot inte fått den informationen vid mönstringen. Exempelvis fick mekaniker veta en månad efter inryck att de skulle vara borta i Halmstad i flera månader. Efter besöket fördes en dialog mellan Plikträdet och förbandets värnpliktshandläggaren som informerade om att mekanikernas befattningsbeskrivning aldrig blev upplagd på samarbetsytan med Plikt- och provningsverket. Detta berodde på att grunden för den befattningsbeskrivningen inte fanns vid tillfället.

Efter årsskiftet 2024–2025 kommer värnpliktiga inte kunna boka resor till informationsträffar via Pliktverkets hemsida utan ansvaret hamnar på Försvarensmakten. Ing 2 uttryckte en oro kring detta då informationsträffar brukar vara ett viktigt tillfälle för den kommande värnpliktskullen att få information, träningsschema och träffa inläggande värnpliktskull för frågor. Plikträdet avser att följa upp hur arbetet för att möjliggöra informationsträffar går, vid kommande besök.

Förbandet hade haft en del värnpliktiga som ryckt in mot fordonsbefattningar trots avsaknad av körkort, men det var enligt en kompanichef fortfarande en hanterbar mängd. Befälslagen lyfte också

att det finns ett behov av en utökad läkarundersökning för värnpliktiga kockar. Exempelvis hade en del placerats mot den befattningen trots eksem.

Medinflytande

Nästan alla förtroendevalda hade fått en timmes utbildning i sin roll som förtroendevald och skyddsassistenter hade fått Försvarsmaktens centrala skyddsassistentutbildning (CSAU). Plikträdet fick till sig att utbildningen lade mer fokus på rollen än hur uppdraget utövas i praktiken. Plikträdet uppmanar därför förbundet att inkludera case-arbeten i utbildningen i syfte att skapa diskussionsutrymme kring olika tillvägagångssätt.

Plikträdet skapade sig en bild av att det finns ett behov hos de andra värnpliktiga att få en bättre inblick i vad en förtroendevald är. Detta gällde även inför valet av förtroendevalda. Många upplevde att man inte visste vad man röstade fram folk till. Förbundet förklarade att de informerar samtliga värnpliktiga om rollen som förtroendevald vid inryck, men har förståelse för att det lätt glöms bort under inrycks veckorna. Ing 2 skulle tillse att informera om förtroendeorganisationen igen. Plikträdet kommer följa upp detta vid återbesöket.

Göta ingenjörregementets LMA har genomfört medinflytandeträffar, vilket verkar vara ett vinnande koncept. Förtroendevalda samlas var femte vecka på soldathemmet för att utbyta erfarenheter med varandra och finna stöd. Plikträdet uppmanar förbundet att fortsätta med det samt att andra förband tar inspiration från Ing 2:s arbetsätt.

Nätverk värnpliktiga kvinnor (NVK) genomförs var femte vecka efter tjänstetid. NVK var inte heller inlagt i schemat. Plutonens timme upplevs av en del värnpliktiga som inklämt samt att det inte finns avsatt tid för det i schemat. Kompani- och förbandsnämnder fungerade bra och genomförs i linje med *Försvarsmaktens föreskrifter om medinflytande för totalförsvarspliktiga*. Det ges även bra återkoppling på punkter som lyfts på nämnderna.

De förtroendevalda uttryckte att informationsdelgivningen kring kompani- och förbandsnämnd och NVK har varit bristande. Exempelvis hade ett NVK möte skett under veckan för Plikträdet besök, men hälften av de värnpliktiga kvinnorna hade inte blivit informerade om detta från sina befäl. De värnpliktiga har en god dialog med LMA:n som har varit bra på att informera, men detta innebär att de värnpliktiga har ett eget ansvar. Plikträdet uppmanar förbundet att tillse att tid och plats för nämnder och NVK inkluderas i de värnpliktigas scheman.

Meningsfull utbildning

Vid dialog med förtroendevalda lyfta de att en del befäl på 2. GU-kompaniet lär ut på olika sätt eller ger olika direktiv. Detta har skapat en frustration hos de värnpliktiga då de får skulden när de inte gör "rätt" enligt det befälet som vid tillfället utbildar. Exempelvis hade högvaktsträning genomförts på ett sätt under två veckors tid för att de sedan skulle lära sig ett annat sätt två dagar innan genomförandet.

I år utbildar Göta ingenjörregemente nästan det dubbla antalet värnpliktiga jämfört med föregående år. En del värnpliktiga upplevde att befälslagen var oerfarna att utbilda denna mängd. Dessutom hade Ing 2 många olika befattningar som kan innebära att en pluton samtidigt har nio olika utbildningar som sker på olika platser. Vid dialog med befälslagen gav de uttryck för att ambitionsnivån måste sänkas, men att mycket låser sig i fasta bestämmelser.

Meningsfull fritid

Under besöket skapade sig Plikträdet en bild av att schema var ett återkommande problem från föregående år. De förtroendevalda lyfte att deras dagsprogram sällan stämmer och att har förekommit omfallsplanering. Exempelvis har lediga kvällar samma dag blivit ändrade till kvällstjänst. Ovissheten bidrar till onödig stress, psykisk påfrestning och hindrar möjligheten att planera ledig tid och boka hemresor. Särskilt fokus lyftes vid att värnpliktiga inte visste när på kvällen tjänstgöringsdagen slutar. Plikträdet uppmanar Ing 2 att tillse att de värnpliktiga får sanningsenliga dagsprogram, veckoscheman och stomplan.

De värnpliktiga uttryckte en vilja att få tillgång till gymmet tidigare än klocka 19.00. Den sena tiden gör det svårt att hinna träna och planera andra fritidsaktiviteter.

Vid besöket blev Plikträdet informerade att värnpliktiga har deltagit i en beredskapsstyrka som varit över tjänstledig period och att det även kommer ske över nyår. Plikträdet anser att förbandet i första hand bör använda anställda i beredskapsstyrkor för att främja de värnpliktigas återhämtning i hemmet.

Resor

Värnpliktiga framförde att deras resor har varit struliga och ineffektiva. Exempelvis hade en resa varit bokad till fel stad och det var vanligt med försenade tågresor. Plikträdet uppmanar förbandet att införa expeditionstider hos adjutanterna för att skapa en smidigare dialog kring resorna.

Soldathem

Plikträdet besökte Soldathemmet Eksjö och träffade den engagerade soldathemsföreståndaren Catharina Gunnarsson. Soldathemmet var under renovering och i lokalen har de värnpliktiga möjlighet att titta på film, spela spel, pingis, biljard och spela musik. Soldathemmet erbjuder också jägarexamen för de värnpliktiga.

Plikträdet ansåg att kommunikationen mellan soldathemmet och förbandet måste utvecklas. Den bristande kommunikationen kring de värnpliktigas verksamhet har bland annat inneburit att soldathemmet ordnat en biokväll, men att de värnpliktigas verksamhet hindrade de från att dyka upp. Soldathemmen bör ses som en värdefull resurs för förbandet som främjar de värnpliktigas återhämtning och vidare deras möjlighet att tillgodose sig utbildningen.

Övrigt

Vid inryck var det ett kommunikationsproblem angående vem som var ansvarig för att leverera mat till sjuka. Detta gällde 2. GU-kompaniet.

Värnpliktiga hade i vissa fall upplevt ett otrevligt bemötande från matsalspersonalen. De beskrev personalen som stressade. När befäl har missat att beställa mat har matsalspersonalen löst problemet bra och efter förbandets matråd har bemötandet blivit bättre.

Att få ut ersättningar i tid har varit struligt då adjutanten varit frånvarande.

Avslutning

Pliktrådet tackar Ing 2 och deras värnpliktiga för en god dialog under besöket. Pliktrådet hoppas att vi genom denna rapport har förmedlat våra erfarenheter från besöket på ett granskande, men konstruktivt sätt. Vi tackar även LMA för ett välplanerat besök och ser fram emot återbesöket.

Ella Bjurhager
Ledamot, förbandsansvarig Ing 2
070-848 61 29
ella.bjurhager@pliktradet.se